

ทศิตยาตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส

ทศิตยาตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส คือ สมาสที่เมื่อสำเร็จแล้วมีบทกรรมในรูปวิเคราะห์เป็นประธาน แปลว่า มี.....

ลักษณะของสมาสนี้

๑. ในรูปวิเคราะห์บททั้งสองลงวิภัติ และวจนะเดียวกัน

๒. มี ย ศัพท์ประกอบด้วยทศิตยาวิภัติ

๓. มี ต ศัพท์ประกอบด้วยปฐมาวิภัติ

๔. สำเร็จแล้ว มี บทกรรมในรูปวิเคราะห์เป็นประธาน

๕. เป็นได้ ๓ ลิงค์ เปลี่ยนลิงค์ไปตามนามนามที่ตนขยาย

ตัวอย่างรูปวิเคราะห์ใน ๓ ลิงค์

อากาศ สมณา ยํ โส อากาศสมโน (อาราโม)

(อ.สมณะ ท. มาแล้ว สู่อาราม ไค อ. อาราม นั้น ชื่อว่า มีสมณะมาแล้ว)

อากาศ สมณา ยํ สา อากาศสมณา (พาราณสี)

(อ.สมณะ ท. มาแล้ว สู่มืองพาราณสี ไค อ.เมืองพาราณสี นั้น ชื่อว่า มีสมณะมาแล้ว)

อากาศ สมณา ยํ ตํ อากาศสมณํ (เวพูนํ)

(อ.สมณะ ท. มาแล้ว สู่พระเวพูนัน ไค อ.พระเวพูนัน นั้น ชื่อว่า มีสมณะมาแล้ว)

เปลี่ยน ย ต สัพพนามในรูปวิเคราะห์

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปุงลึงค์	ยំ โส	เย เต
อิตถीलึงค์	ยំ สทา	ยา ตา
นปุงสกลึงค์	ยំ ตัม	ยานิ ตานิ

อัญญบทเป็นปุงลึงค์

วิ. อุปคตา กณฺหา ยំ โส อุปคตกณฺโห (คาโม)

อัญญบทเป็นอิตถीलึงค์

วิ. อุปคตา กณฺหา ยំ สทา อุปคตกณฺหา (ธานี)

อัญญบทเป็นนปุงสกลึงค์

วิ. อุปคตา กณฺหา ยំ ตัม อุปคตกณฺณํ (รฎฺจ)

ปวิฎฺจภิกฺขุ (วิหาโร)

ปวิฎฺจโ จ ภิกฺขุ ยំ โส ปวิฎฺจภิกฺขุ (วิหาโร)

ปวิฎฺจภิกฺขุ (ธานี)

ปวิฎฺจโ จ ภิกฺขุ ยំ สทา ปวิฎฺจภิกฺขุ (ธานี)

ปวิฎฺจภิกฺขุ (วนํ)

ปวิฎฺจโ จ ภิกฺขุ ยំ ตัม ปวิฎฺจภิกฺขุ (วนํ)

อารุพฺพหติโณ (รุกฺโข)

อารุพฺพหติณา (รุกฺขสาขา)

อารุพฺพหติณํ (วนํ)

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงวิเคราะห์บทสมาสต่อไปนี้

๑. อภิรุพฺพหฺวาณิชา (นาวา)
๒. ปฎิปนฺนทฺธิโก (ปโต)
๓. อาคตมาโร (คาโม)
๔. อภิรุพฺพหฺชโน (ปพฺพโต)
๕. สมฺปตฺตทิกฺกุ (อาวาโส)